

Μικρό σημείωμα για την εικονογράφηση του τεύχους

Είμαι εικαστικός. Έτσι εκφράζομαι μέσω της γλώσσας της χαρακτικής. Οι περιστάσεις ή συγκυρίες με οδήγησαν στο να είμαι αυτή που είμαι και να κάνω αυτό που κάνω, πάντα βέβαια σε συνδυασμό με το τι δυνατότητες μου έχουν δοθεί στην ψυχή και το μυαλό. Αγάπησα τη χαρακτική, σπουδάζοντας κοντά στον Γιάννη Κεφαλληνό, που μου έδειξε κάποιες τεχνικές της και με άφησε να μαντέψω τον πλούτο και τη μαγεία της τέχνης. Έμαθα το άλφα βήτα της χαρακτικής κι έτσι είχα ένα εργαλείο γλώσσας για να πω τις ιστορίες μου, και χρησιμοποιώντας τη φαντασία μου να δώσω τις δικές μου λύσεις, λιγότερο ή περισσότερο επιτυχώς σε κάποιες τεχνικές προκλήσεις.

Όταν ήμουν πολύ μικρή, ένοιωσα για πρώτη φορά τη μαγεία της εικόνας, όταν είδα τις χρωματιστές ζωγραφιές σε ένα παιδικό βιβλίο. Το φυλλομετρουσα έκθαμβη. Είχα ένα θαύμα μπροστά μου. Τη χρωματιστή αναπαράσταση της πραγματικότητας. Μιας διαφορετικής πραγματικότητας απ' αυτή που ήξερα. Ήταν λουλούδια, πεταλούδες, πουλιά, αλλά με διαφορετική σημασία και βαρύτητα από όταν τα έβλεπα γύρω μου.

Έτσι μπήκα στο μαγικό κόσμο της εικόνας και της τέχνης και ήθελα πια να περάσω τη ζωή μου φτιάχνοντας εικόνες και ιστορώντας πρώτα πρώτα στον εαυτό μου, μέσα από τις εικόνες, τον κόσμο που έβλεπα.

Μ' αρέσει να δουλεύω σε σειρές. Η μια εικόνα διαδέχεται την άλλη. Η καθεμιά διηγείται κάτι και όλες μαζί οδηγούν στην ολοκλήρωση της σκέψης ή της ιστορίας. Ήταν η σειρά «Φως, νερό και άμμος» όπου εξελίσσονταν δύο παράλληλα θέματα. Ήταν η σειρά με τα χάρτινα καράβια και η σειρά με τα χάρτινα πουλιά, σύμβολα των εύθραυστων και εφήμερων προτάσεων των ανθρώπων. Ήταν το «Γκριζο πρωινό», το «Ρέχβιεμ για ένα δέντρο», όπου σαφώς προσπαθώ μέσα από τις εικόνες να συμφιλωθώ με το θάνατο. Είναι οι «Εικόνες νερού», όπου τελειώνει η ιστορία που εκτυλίσσεται στο «Ρέχβιεμ για ένα δέντρο». Το καμμένο δέντρο οδεύει μέσ' από ανθισμένες όχθες του ποταμού και καταλήγει στην απέραντη θάλασσα. Μαζί με την ιδέα, προκύπτουν οι μαγευτικές προκλήσεις της τεχνικής που πρέπει να υπερνικήσεις. Όπως όταν, π.χ., ήθελα κάποια στοιχεία να μη φαίνονται σαν τυπωμένα αλλά σαν αληθινά κομμάτια ακουμπισμένα στο χαρτί. Ή όταν ήθελα να χάνονται τα χάρτινα πουλιά και τα καράβια μέσα σε διάφανη επιφάνεια, να θαμποφαίνονται και να βυθίζονται αργά στο άγνωστο. Ή πώς θα λάμψει η πυρκαγιά ή το πυρακτωμένο δέντρο. Ή πώς θα γίνει το νερό, που αλλάζει ύφος και χρώμα ανάλογα με το φως και τα αντικείμενα που το περιβάλλουν. Τις πλάκες που χαράζω, τις μεταχειρίζομαι όπως ο παλιός τυπογράφος τα γράμματα. Τις συνθέτω με ένα τρόπο και διηγούνται μια ιστορία. Ύστερα χαράζω

άλλες πλάκες, αλλάζω τη σύνθεση, προσθέτω ή αφαιρώ στοιχεία και τότε διηγούμαι μια άλλη ιστορία.

Νομίζω πως θέλω μέσω του έργου μου να επικοινωνήσω με άλλους ανθρώπους. Το ζητούμενο δεν είναι να νοιώσουμε τα ίδια πράγματα. Είναι ο άλλος να βρει μέσα από το έργο μου τις δικές του εμπειρίες, τις δικές του σκέψεις, τις δικές του αναμνήσεις και ίσως να νοιώσει κάποια ευφορία.

Ίσως να είναι κοινή επιδίωξη πολλών δημιουργών η επικοινωνία με όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους και σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διάρκεια μέσα στο χρόνο.

Αξιοθαύμαστοι εκείνοι οι δημιουργοί που, αφού έχουν πια χαθεί, εκατοντάδες χρόνια μετά, άλλοι άνθρωποι, με διαφορετικό πολιτισμό, με άλλες γνώσεις και εμπειρίες, στέκονται ακόμα συγκινημένοι και αφουγκράζονται το λόγο τους μέσ' από το έργο τους.

Ίσως τελικά η τέχνη να είναι μια προσπάθεια να νικήσουμε το θάνατο ή τον αφανισμό. Σκεφτείτε τι δώρο θα ήταν η τέχνη της εικόνας στο μεσαίωνα. Πόσο λίγες εικόνες πρέπει να υπήρχαν. Και τι θαύμα, τι επικοινωνία με την ομορφιά, όταν ο φτωχός, ταλαιπωρημένος άνθρωπος βρισκόταν ξαφνικά μπροστά στη λαμπρή, χρωματιστή, συχνά χρυσοποίκιλτη εικονογραφία στις εκκλησίες και στα παλάτια. Και τι αγαλλίαση της ψυχής και των ματιών όταν φυλλομετρούσε κάποια από τα χειρόγραφα βιβλία με τις πολύτιμες ζωγραφιστές εικόνες.

Τη σημερινή εποχή, βομβαρδιζόμαστε από πάρα πολλές εικόνες, τέλειες, έξυπνες. Δεν ξέρω που θα οδηγήσει αυτό. Εύχομαι να ισχύουν πάντα τα λόγια του Marsel Proust στο *Αναζητώντας το χαμένο χρόνο*.

Θα προσπαθήσω να σας τα μεταφέρω λέξη προς λέξη:

«Χάρη στην τέχνη, αντί να βλέπουμε μόνο έναν κόσμο, το δικό μας, τον βλέπουμε να πολλαπλασιάζεται και όσοι γνήσιοι καλλιτέχνες υπάρχουν, τόσους κόσμους έχουμε στη διάθεσή μας, τους μεν από τους δε πιο διαφορετικούς από εκείνους που κινούνται στο άπειρο».

«Grâce à l' art, au lieu de voir un seul monde, le nôtre, nous le voyons se multiplier, et, autant qu'il y a d' artistes originaux, autant nous avons de mondes à notre disposition, plus différents les uns des autres que ceux qui roulent dans l' infini...»

Σ' αυτό το τεύχος περιλαμβάνονται τα εξής έργα της Τόνιας Νικολαΐδη:

Ουρανός και θάλασσα, χαρακτικό, 1994 (σελ. 4).

Ποτάμι και ζευγάρι, χαρακτικό (σελ. 18).

Δάσος στο Κοσγκόρ, λινόλεουμ, 1964 (σελ. 34).

Ζευγάρι στο σούρωπο, μικτή τεχνική (σελ. 68).

«Θάλασσα των παιδικών μου χρόνων», μεταξοτυπία και λινόλεουμ, 1979 (σελ. 78).

Χάρτινα πουλιά στα δίχτυα, χαρακτικό από τη σειρά Ρέχβιεμ για ένα δέντρο, χαρακτικό, λινόλεουμ (σελ. 108).

Οριζοντας, χαρακτικό (σελ. 132).

Από τη σειρά Ρέχβιεμ για ένα δέντρο, μικτή τεχνική (σελ. 156).

Από τη σειρά εικόνες νερού, χαρακτικό (σελ. 168).

Εικόνες νερού, μεταξοτυπία (σελ. 173).

Εικόνες νερού, μεταξοτυπία (σελ. 173).

Χάρτινα καράβια, μεταξοτυπία (σελ. 176).

Χάρτινο καράβι και σκιές, χαρακτικό (σελ. 177).

